

مدیریت کلاس در تجربه‌های معلمان

بهارک طالب‌لو

هدف اصلی کانال رشد معلم در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ تمرکز بر به اشتراک گذاشتن موضوعات کاربردی در خصوص مدیریت کلاس درس بود. کانال رشد معلم به مخاطبان امکان داد در خصوص سؤال‌های مطرح شده تجربه‌های خود را ارسال کنند. این تجربه‌ها گردآوری شده‌اند و در اختیار سایر معلمان گذاشته می‌شوند. به اشتراک گذاشتن تجربه‌ها معلمان، علاوه بر بار انگیزشی برای آن‌ها، به معلمان دیگر کمک می‌کند با دانشی که از تجربه‌ها به‌دست می‌آورند، بتوانند بین آنچه در حال

حاضر در حال انجام آن هستند و آن چیزی که از آن آگاه می‌شوند، ارتباط برقرار کنند و به دانش خود بیفزایند. در این راستا، در سال تحصیلی ۹۷-۹۸ در پیام‌رسان بله به نشانی «رشد معلم» @roshdmoallem همراه ما باشید. اگر کسی که در مهرماه می‌خواهد برای اولین بار به کلاس درس برود، از شما سؤال کند منظور از مدیریت کلاس درس چیست و اولین روز کلاس چگونه باید مدیریت شود، چه تجربه‌هایی در اختیار او می‌گذارید؟

سهیلا نعیمی، دبیر تاریخ از تنکابن

مدیریت کلاس به‌نظر من عبارت است از توزیع عادلانه محبت در کلاس، بدون ملاحظات شخصی. در این خصوص، اولین و مهم‌ترین چیزی که نیاز داریم، ایجاد حس اعتماد در مخاطب و برقراری ارتباط با اوست. لازمه این اعتماد و ارتباط شناخت دانش‌آموزان و توانمندی‌های آنان است. بسیاری از معلمان توانمندی‌های علمی بالایی دارند، اما توانایی خوبی در برقراری ارتباط ندارند. ارتباط با دانش‌آموز باید با هدف ایجاد اعتماد و کشف استعدادها باشد. تصور اشتباه این است که گاه فکر می‌کنیم مدیریت کلاس یعنی برقراری و تداوم سکوت در کلاس.

طراحی آموزشی جنبه مهم دیگری از مدیریت کلاس است. طراحی آموزشی باید شاخصه‌های برجسته‌ای داشته باشد. آنچه در آن مهم به‌نظر می‌رسد، عبارت است از توجه به سن و سال مخاطب، توجه به وقت و امکانات کلاس، و به‌کارگیری تمامی اعضای مجموعه در پیشبرد آن. طراحی آموزشی نوشته شده به وسیله دیگران تنها به‌عنوان یک الگو و شیوه قابل استفاده است. معلم خلاق برنامه آموزشی خود را براساس شرایط موجود طراحی می‌کند، نه براساس آرمان‌ها و ایده‌های پیاده‌نشده. طراحی آموزشی در واقع پل ارتباطی معلم و دانش‌آموز است. هر چه این طراحی با تفکر و هدف صورت گیرد، کاربردی‌تر است. در طراحی آموزشی باید مشارکت تمامی اعضای مجموعه لحاظ گردد.

نکته مهم دیگر این است که در روز اول کلاس وعده‌های بیجا ندهیم.

زینب وکیل، دبیر فیزیک

جلسه اول کلاس من زودتر از مهر و در تابستان شروع شد. قسمتی از جلسه اول را به این ترتیب گذرانیم: بچه‌ها به‌طور اتفاقی، به گروه‌های دو نفره تقسیم شدند. قرار شد هر نفر خودش را برای هم‌گروهی‌اش معرفی کند، علاقه‌هایش را بگوید و هر اطلاعاتی دوست دارد، بدهد. سپس گروه‌ها به جلوی کلاس آمدند و هر کس هم‌گروهی خود را معرفی کرد. در این معرفی، از ضمائر اول شخص استفاده کردند. به نظر من این کار باعث شد بچه‌ها کمی با هم دوست شوند و من هم اسمشان را یاد بگیرم. سپس از بچه‌ها خواستم درباره سال قبل، به این سؤالات جواب بدهند و برگه پاسخ خود را روی تخته بچسبانند:

محمد حسن سنگانیان، معلم علوم از تهران

برای معلم تازه‌کار، اولین قدم در اولین روز مدیریت کلاس درس، شناخت دانش‌آموزان است. به نظرم این معلم باید با توجه به گروه سنی مخاطبانش فعالیتی طراحی کند تا با نام دانش‌آموزان و علاقه‌هایشان آشنا شود. بسیار مؤثر است اگر در انتهای اولین جلسه بتواند نام همه یا اکثر دانش‌آموزان را یاد بگیرد و آنان را به نام صدا بزند. ایجاد ارتباط قوی با دانش‌آموز نیز شاهراهی برای نیل به موفقیت ایجاد می‌کند.

البته من فکر می‌کنم معلم برای مدیریت موفق کلاس درس، باید قبل از کلاس وقت زیادی صرف کند تا یک طرح آموزشی قوی با فعالیت‌های متنوع داشته باشد که در آن همه دانش‌آموزان فعال باشند. در این صورت دیگر فرصتی برای بی‌انضباطی در کلاس درس باقی نمی‌ماند. همچنین، اگر معلمی تازه‌کار است، خوب است با توجه به بخش‌هایی که در آن‌ها احساس توانمندی کافی ندارد، قوانینی وضع کند که در مدیریت کلاس به او کمک کنند. برای مثال، به بچه‌ها بگویند، مواقعی که در حال تدریس هستیم، لطفاً دست خود را به نشانه سؤال بالا نبرید.

زهرا فرهادی

معلم فیزیک از شهرستان لار

در اولین روز خودم را معرفی می‌کنم و خاطره‌ای از اینکه چه شد تصمیم گرفتم معلم شوم. از دانش‌آموزان می‌خواهم به گروه‌های دو تایی تقسیم شوند و خودشان را برای هم معرفی کنند؛ اسمشان، علاقه‌ها و آرزوهایشان و اینکه می‌خواهند چه کاره شوند، و هر چیزی که فکر می‌کنند باعث شناخت بهتر می‌شود. بعد این گروه‌های دو تایی می‌آیند و هر کس هم گروهی خود را معرفی می‌کند. مورد بعدی، مشخص کردن روال نمره‌دهی و فعالیت‌های مورد نیاز است. پرسیدن تصور و نظر و احساس بچه‌ها در مورد درسی که می‌خواهم بدهم، از دیگر کارهای روز اول کلاس است.

سوالات:

۱. چه احساسی به درس فیزیک داشتید؟
۲. چه خاطره خوبی داشتید؟
۳. چه زمان‌هایی کلاس را دوست نداشتید؟
۴. چه پیشنهادی برای درس فیزیک دارید؟
۵. چه مشکلاتی با درس داشتید؟
۶. چقدر با درس فیزیک حال کردید؟

در تلاش بودم با این فعالیت‌ها، در مدت زمان کمی، شناخت بیشتری از بچه‌ها به دست آورم تا در طراحی آموزشی سال جاری از پیشنهادهایشان استفاده کنم. مثلاً، بچه‌ها گفتند که شما بعضی وقت‌ها کمتر لبخند می‌زدید. خودم مشکل را در این می‌بینم که سال گذشته بیشتر نگران این بودم که بچه‌ها درس را یاد نگیرند. ولی با حرف‌های آن‌ها به این نتیجه رسیدم که بیشتر مواظب رابطه‌ام با بچه‌ها باشم. یکی دیگر از مشکلات بچه‌ها حل مسائل است. فعلاً به نظرم رسید شاید استفاده از دفترچه تعاملی به کمک بیاید! قسمت‌های آزمایش را هم بسیار دوست داشتند.

مشکلاتی هم داشتند، مثل اینکه کلاس فیزیک زنگ آخر بود. در این باره هم با مدیر هماهنگ کردم تا ساعت درس فیزیک به زنگ‌های اول یا دوم منتقل شود.